

Tilastollisen päättelyn jatkokurssi, sl 2011, HT 6, viikko 42

1. Jatkoa HT:lle 4.1 ja 5.2. Tarkastellaan hypoteesia $H_0 : \beta_0 = 0$, jonka voimassa ollessa selittävällä muuttujalla x_i ei ole vaikutusta.

(i) Esitä parametrin $\theta = (\alpha, \beta)$ pistemääräfunktion ja (rajoittamattoman) SU-estimaattorin $\hat{\theta}$ asymptoottinen jakauma, kun $\hat{\theta}$:n tarkentuvuuden ja tarvittavien konvergenssien oletetaan pätevän (ks. moniste s. 31-33).

(ii) Esitä Waldin testi hypoteesille H_0 , kun vaihtoehtoinen hypoteesi on $\beta_0 \neq 0$.

Huom.: Tässä tapauksessa SU-estimaattorin lauseketta ei voida ratkaista analyttisesti.

2. Jatkoa edelliselle tehtävälle. (i) Johda parametrin $\theta = (\alpha, \beta)$ rajoitettu (eli H_0 :n rajoittama) SU-estimaattori $\tilde{\theta}$.

(ii) Esitä Raon pistemäärätesti H_0 :lle, kun vaihtoehtoinen hypoteesi on $\beta_0 \neq 0$ ja edellisessä tehtävässä oletettujen konvergenssitulosten oletetaan pätevän.

Huom.: Rajoitettua SU-estimaattoria ja Raon pistemäärätestiä on käsitelty monisteen s. 38-40 ja tilastollisen päättelyn kurssin luentomonisteen jaksossa 5.7. Kohdassa (ii) voi testisuureen perustaa monisteen yhtälöön (2.39).

3. Oletetaan, että havainnot vastaavat satunnaismuuttujat $Y_1, \dots, Y_n$ ovat riippumattomia ja $Y_i \sim N(\mu, \sigma_i^2(\delta))$, jossa varianssi $\sigma_i^2(\delta) = \exp\{\delta v_i\}$ riippuu havaittavasta ei-satunnaisesta selittävästä muuttujasta v_i ja tuntemattomasta parametrista δ . Johda parametrin $\theta = (\mu, \delta) \in \mathbb{R}^2$ uskottavuusfunktio, pistemääräfunktion ja havaittu informaatiomatriisi.

4. Jatkoa edelliselle tehtävälle. (i) Osoita, että parametrit μ ja δ ovat ortogonaaliset.

(ii) Johda Raon pistemäärätesti hypoteesille $H_0 : \delta = 0$ vaihtoehtoa $\delta \neq 0$ vastaan.

Huom.: Kohdassa (ii) voit halutessasi käyttää hyväksi parametrien μ ja δ ortogonaalisuutta (ks. monisteen s. 40).